

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

Secunda pars.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sermo

obliuiscant hoc quidem vimini omnino tollunt carnales nuptie et abundant in eis aque. De quo eccl. 9. Bibe cu gaudio vi num tuū. Istud quide vinum. in principio nupciarū propinat. sed deficit cito. Sincedit em̄ abundan̄ aqua tribulationis. sollicitudo sc̄z murdi. tribulatio carnis. zelus inordinatus. onus debiti. anxietas educande prolis id est timor euentus eius. dolor orbitatis eiusdem. i. matth. 9. Dicit q̄ nuptie iam bis auerse sunt in luctu. et vox musicorū in lamentu. Jam bis interpretat mare lacessens amaritudo em̄ vite matrimonialis mente laceras. Et ad lram videmus principia nupciarū leta. fructū vero mortalitatis et tandem per mortē musica in luctu auertit. sed si mater dñi id est fides castitatis presens fuerit ipsa impetrat solationē in deo. sicut ait sapiens eccl. 25. Beneplacitū est cordi meo. vir et mulier bene sibi assentientes.

Secunda pars.

F

Ecundo cu dicit. dicit mater eius miraculi operatio de scribit ex eius preparatione. triplicem aut ponit miraculi preparationē. Primam virginis sollicitudinez virgo em̄ sollicite ministros admonuit christo obedi re: dicit mater eius ministris quodcumq̄ dixerit vobis facite: unde patet beatā virginem ex verbis filij commotā non fuisse. dicitis: quid mihi et tibi est mulier. Attende etiā quomodo verba matris virginis sunt bona verbis patris celestis. Ipse em̄ de nube clamauit mat. 17. Dic est filius meus dilectus. in quo mihi bene complacui. ipsum audite. Similiter et beata mater nunc ait ministris. quodcumq̄ dixerit vobis facite. Secure que precepit faciamus. sunt em̄ salutaria monita quia ihesus salutaris est. exo. 21. Omnia que locutus est dñs faciemus et erimus obedientes. Quanta vero sit sollicitudo eius implere precepta. ipse ait. mat. 7. Omnis qui vult andit verba mea. et facit ea. assimilabit̄ viro sapienti. qui edificauit domū suam supra petra. Secundo ponit vasorū promptitudinem: erant aut ibi lapidee idie. Est aut idia vas aquatile sic ipsum nomen insinuat. Dictatur em̄ ab idor quod est aqua. Nox aut vasorū primo describit multitudinez: sex: Ite officium: posite h̄m purificationē: id est ppter ablutionē iudeorū. nam vt dicit mat. 7. Omnes indei nisi crebro lauent manus suas non manducant. et a foro redentes. nisi baptisent̄ non comedunt. et alia multa que tradita sunt illis obseruant. baptismata calicium et vreorū et eramentorū et lectorū. Quia ergo tantis vtebant̄ ablutionib. ideo posse erant idie in omni nupciarū. h̄m purificationem iudeorū.

Item ponit idiarū capacitatē: capientes singule metretas bī
nas vel ternas: metron grecē mensura dicit latine. et hī iſido.
16. ethi. est proprie mensura liquidoꝝ. Papias aut̄ dicit q̄ me
treta atinet sextaros decem. vnde patet vasa illa magne capaci
tatis fuisse. singulum em̄ viginti aut̄ trīginta erat sextarioꝝ. a
sextarius est mensura atinens sedecim medias. Et Tercio.
ponit rei ex qua futuꝝ erat miraculū plenitudinē factam christi
imperio: dicit eis ih̄esus ip̄e idias aqua a impleuerunt eas
vſq; ad summū: habes ḡ materiam abundante miraculi. Q̄ si
quis querat qualiter vīnuꝝ fecerat ex nihilo. Respondendū q̄
non fuisset tam euīdens miraculuz. Rursus si quis dicat quare
potius ex aqua vīnuꝝ fecit q̄ ex alia materia. Dicendū est q̄ ad
maiōem declarationē sue potestatis aquā vīno atrariam pmu
tauit in vīnuꝝ. Notandū q̄ preter nuptias humane propagati
onis. de quibꝝ supradictū est tria sunt alia genera nuptiaꝝ. sūt
em̄ nuptie diuīne incarnationis. spūalis copulations. et beate
fruītionis. de primis nuptiis allegorice dicit mat. 22. Simile ē
regnū celoꝝ homini regi qui fecit nuptias filio suo. hī aug. ha
ram nuptiaꝝ verbum dei sponsus est. sponsa caro humana. et
vtricq; vñus est filius dei. quoz tanta est vīno vt etiā ab in
uicem sepatiis carne et anima verbū ab vtricq; sepatum non fu
erit. Quanta sit ergo caritas verbī ad humānitatē aduerte. cete
ras em̄ nuptias mōs dissoluit ipso aut̄ mortuo etiā sponse car
ni diunctus erat. Facte sunt aut̄ iste nuptie localiter quidem in
thalamo vteri virginis. virtualiter aut̄ facte sunt in zelo a
feruenti amore diuīmo. Isa. 9. tū premissuz esset quia pūulus na
tus est nobis & post omnia cuius virtute sit istud completum
addit. zelus dñi exercituꝝ faciet hec. quia spūssandus qui ē fer
uor caritatis supuenit in vīginē. et quod in eo natū est de spū
sando est. cuius figura fuit rubo ardēns presente dño nec com
bustus. vt dicit exo. 3. Zelus aut̄ iste dicit esse transmigratiois
quia transmigravit in carnē diuinitas. Jo. 3. Sic em̄ deus dile
xit mūndū vt filium suū vīgēnituz daret qui erat finis nostre
peregrinationis. ipse est factus peregrinus transmigrans. docu
it nos vt eū sequerem̄. qui est via veritas et vita. sine quo ne
mo verit ad pasrem. ezech. 12. Tu fili hominis transmigrabis
p̄ diem tuoram eis si forte aspiciant. Itē harum nuptiaꝝ proles
sunt omnes qui credunt in carnē eius verbo diunctaz. Semine
em̄ id est fide carnis sue nos genuit. psal. Pro patribꝝ tuis na
ti sunt tibi filij. Jo. 1. Dedit eis potestate filios dei fieri. his qui
redunt in noīe eius. Itē aqua fuit scriptura veteris testamenti.

Sermon

Si m. aug. In sapientia quidem. quia non sapit ista scriptura nisi christus intelligat. De ista aqua dicit prover. 28. Aqua profunda verba ex ore viri. sed duenses sunt iste aque in vino spiritualis intelligentie. Lu. 24. quoniam christus apparuit sensum apostolis ut inteligerent scripturas. ¶ Sed ordinem istius duessionis attende sex idem si m. aug. sex sunt etates seculi. Prima ab adam usque ad noe. Secunda a noe usque ad abraham. Tertia ab abraham usque ad dauid. Quarta a dauid usque ad transmigrationem babylonis. Quinta a transmigratione babylonis usque ad iohannem baptistam. Dicit enim christus mat. 11. a prophete usque ad iohannem. Sexta a iohanne usque ad finem seculi. Ita non iussit christus effundi aquam ab idem quia scriptura veterem non reprobauit sed per ministros prophetias easdem impleuit scripturas et ipse legem impleuit mat. 5. Non veni soluere legez sed adimplere. Ita singule idem capiunt metretas binas vel ternas. quia in singulis etatibus suis fides trinitatis et duarum naturarum in una christi persona. Ita nota prius est aqua duensa in vino id est lex vetus in spiritualem sensum euangelij quam idem implerentur. quia operabatur prius impletio que de christo erant scripta. luc. 24. Necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege moysi et prophetis et psalmis de me. a usque huc id usque in sexta etatem sponsus ecclesie seruauit bonum vino. Vino gaudium est. euangelium autem dicit bonum nuncius. De quo lu. 2. Ecce euangelio vobis gaudium magnum. ¶ Se cuide nuptie mortales sunt spiritualis videlicet copulationis in quibus spiritus spiritui adiungitur. Spiritus in creatus nostro spiritu copulat Iere. 3. Conuertimini filij ad me reuertentes dicit dominus. quia ego vir vester et assummam vos. Vnde bern. sermone. 27. de tem. Omnes inquit nos ad spirituales nuptias vocati sumus. in quibus utique sponsus est christus nos ipsius sponsus. 1. corinth. 11. Despondi vos vni viro virginem castam exhibere christo. sed hoc sic esse quoniam poterit nostra sentire fragilitas. ut sic diligatur a deo sicut sponsa a sposo. Ita hec sponsa multum est genere inferior sponso suo. inferior dignitate. inferior specie. attamen propter ethiopissam istas de longinquo filius eterni regis aduenit. ut eam sibi desponsaret pro qua etiam mori non timuit. vnde tibi cum humana anima. vnde tibi hoc. vnde tibi tam inestimabilis gratia. ut eius sponsa merearitis esse. in quem desiderant angeli propicere. cuius pueritatem sol et luna mirantur. ad cuius nutuz vniuersa mutantur. quid tribues domino. pro omnibus que retribuit tibi. ut sis socia mense. socia regia. socia denique thalamii. ut introducat te rex in cubiculum suum. vide ita quid deo tuo sentias

vide quantum presumas de eo. vide quibus brachis vicarie caritatis remandus et amplectendus sit. qui tanti se estimauit.
 Immo qui tanti se fecit. de latere enim suo te formauit quoniam pro te
 obediuit in cruce. ob hoc patrem suum et matrem suam sinagogam reliquit. ut adherens ei unus cum eo spiritus efficiaris. Et
 tu ergo audi filia et vide. et considera quanta sit erga te dignatio dei tui. et obliuiscere populum tuum. desere carnales affectus
 seculares mores dedicere. abstine a priorib[us] viciis. abscedere
 noxias obliuiscere. hoc bene. Celebrantur autem nuptie iste in chana. zelo scilicet diuinitatis dicentis. exo. zo. Ego sum dominus deus tuus fortis zelotes. quo zelo amoris nos sibi diuinxit. deutro. io.
 En domini dei tui sunt celum. et celum celi. terra et omnia que in ea
 sunt. et tamen agglutinatus est nobis dominus et amauit nos. hic vero
 zelus transmigrationis est ut et nos in ipsum nostrum amatores
 transferamur domini de terrenis ad celestia et de viciis ad virtutes
 R. Sed aduentendum quia iste nuptie spirituales quae ducuntur
 eum habent differentiam. Quedam enim sunt prudentis operatio-
 nis. quedam sapientis contemplationis. quedam regularis profes-
 sionis. quedam vero virginalis seruationis. In primis nu-
 ptiis prudentia vite actiue rationali nostro spiritui diungitur. In
 secundis autem sapientia vite contemplative delectabiliter nobis co-
 pulatur. Viro igit[ur] actiua prudentia sponsa est. contemplatio autem
 sapientia. propter primum. Prover. 8. Dic sapientie soror mea
 es. et prudentiam voca amicā tuam. propter secundū. Sap. 8.
 Sapientiam amauit et exquisivit inuentute mea. et quesumus spō-
 saz mihi assumere et amator fatus sum forme illius. Primum nup-
 tie sunt secunde figurata per lyam. Secundae sunt optate figurata per ta-
 chel. Gene. 29. Vocatis multis amitorum turbis ad uniuersum fecit
 nuptias. et vespere lyam filiam suam introduxit ad iacob. Sed
 de nuptiis suauibus rachelis dicit ibidem. Tandem potitus opta-
 tis nuptias amorem sequentis priori pretulit. De nuptiis vero
 regularis professionis potest intelligi illud. Leuit. 27. Homo cum
 votum fecerit et sponsaverit. deo animam suam sub estimatione
 dabit precium. filia regis celestis religio est. quam quis sub voto
 sponsam accipit. dum vitam propriam obligat deo. et hoc est pre-
 dum quod deus estimat sufficiens per ista diuincione. In his nup-
 tiis aqua vita labilis auertitur in vim rigoris discipline. vel dif-
 cultas et grauitas auertitur in vim facilitatis et levitatis. L
 Sunt etiam quedam nuptie dum virgo secerat deo. vel secerati-
 one solenni vel primata. et fiunt iste nuptie inter virginem et de-
 um leuit. 21. Virginem ducet summus pontifex. Et attendo q[uod]

Sérmo

mundi sunt iste nuptie. que non nisi virginis esse possunt. De quibus agnes beatissima in cristo inquit. Sum sponsata a annulo fidei sue subarrauit me ut nullum preter eum amatorum admittam. iam corpus eius corpori meo sociatum est. quem cum amaro casta sum. cum tetigerim munda sum. cum acceperim virgo sum. In his nuptiis carnis fluxus auertitur in vinum fermentis spiritus. Hoc est vinum nouum non in veteres sed in novos utres ponendus. ut dicit mar. 9. quia noue vite seruorum pristine consuetudinis non imitat vetustatem sed mente dissipat. Ergo spiritu aliud nuptiarum. nuptiae prudentie sunt secundae. nuptiae sapientie sunt tertie. nuptiae regulares sunt habundantes. sed nuptiae virginales sunt mundi. Sed in istis nuptiis spiritualibus deficit vini secularis letitiae. Jo. 1. Perit vini dulcedinis ex ore vestro sicut predixit salvator. Jo. 16. Mundus gaudebit. vos vero tristabimini. sed roganda est mater domini ut spuale vini nobis impetraret. Berner. 10. de tem. nihil nos deus habere voluit quod puer manu marie non transiret. Quid Spirituale autem vini quod est caritas propinabili nobis. siquidem replete fuerunt idie purificacionis. et ut dicit bern. ser. 25. Post baptismi lauacrum sex idie iniuriantis purificande adhibentur. Prima est compunctionis cordis Ezech. 18. In quacumque hora ingemuerit peccator omnium iniuriantum eius non recordabor. Secunda idie est oris confessio. Psal. Dixi dilectorum aduersum me iniuriam meam domino tecum. Tertia est elemosina et largitio. Lu. 11. Date elemosinam et ecce omnia munda sunt vobis. Quarta est misericordia remissio scilicet orantibus dominus. Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus tecum. Quinta est corporis abstinentia. unde oramus. Mundus per abstinentiam deo canamus gloria. Sexta idie est precepti obedientia. Jo. 15. Jam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis. Item sex iste idie aliquatenus vacue sunt sollicitudine virtutis et gratie. hanc sunt plene vento et aere manus glorie. osee 12. Esraim pascit ventus. quia impletus manu gloria. Sed repletus idie aqua timoris domini. Prover. 14. Timor domini filius vita timor domini aque comparatur quam extinguit estum temptationis. ad ima tendit. mentem deiiciens. Item isto timore implende sunt idie. Que singule capiunt metretas binas vel ternas. quia ut dicit bern. duplex est timor omnibus notus. tercarius paucis patet. Primus timor est ne cruciemur in gehenna. Secundus ne excludamur a gloria. Tercius cum sollicitudine replet anima ne forte in presenti destituatur a gratia. Et quidem sicut aqua extinguat ignem. ita et omnis timor extinguat concupiscentiam.

sed iste precepit qui est tercia metreta occurrentis ad omnem tem-
ptationem. ne forte amissa gratia sibi ipsi homo derelictus quotidianie
laborat de malo in peccatis. Contra istum timorem non habet anima
vnde libi blandiat. nam idem primos munit se aliquem spe future
venie. ubi illo dulci timore non obstante peccat in spe venie. sed
in hoc timore nihil habet unde absolveatur. Item a principio queri-
mus devotionis dulcedinem. vinum iocunditatem spiritus. sed oportet
prius idem aqua impleri id est corda repleri aqua timoris.
Inicium enim sapientie est timor domini. quia ut ad caritatem peruenia-
tur iniiciandum est. post hoc autem aqua in vino duertitur cum perfecta
caritas foras mittit timorem. et implebunt omnia seruore spiritus.
et verecunda devotione. Nam vino seruens est et calorem habet
seundum. Vnde nota quia in nuptiis vite actue sex idem pos-
site. sunt precepta sex opere misericordie impendenda. Prima
idem dare panem esurienti. Secunda potum prebere sitientium
Tertia vestire nudum. Quarta peregrinum suscipere. Quinta captiu-
num redimere. Sexta in firmum visitare. Atque sunt ista tempo-
ralia bona que fluunt et refluent. Impletur autem idem aqua.
et ex bona voluntate misericordie precepta compleunt pro quibus
vino celestis dunius suscipimus. Das ergo aquam pauperi et vino
suscipis. das transitoria et suscipis celestia. Vnde sex idem etiam ha-
bent nuptiae vite contemplative. idem enim vas est capax aque. Sex
autem sunt considerationes cordis quas implet aqua tristitia. Pri-
ma idem est memoria diuine offensionis quam implet lacrime
afflictionis. psalmus. Exiit aqua de durexu oculi mei. quia uon-
tudinierunt me. Secunda idem est dolor fraterno transgressionis
hanc implet lacrime curitatis. Ieremias 9. Quis dabit capiti meo
aquam. et oculis meis fonte lacrimarum me. Tercia idem est tedium
huius peregrinationis. hanc replet lacrime afflictionis. psalmus.
Deu me qua intolatus meus es. Quarta idem est compassio ali-
ene aduersitatis Job. 30. Flebam quondam super eum qui affli-
ctus erat. Quinta idem est timor gehenne. hanc replet aque co-
punctionis. Gregorius. Super omnia preuisio inferni compunctionem
puocat. Sexta idem est amor patrie. quae replet aqua deuotio-
nis. psalmus. Fuerunt mihi lacrime tu. et iterum. Super flumina babis-
tonis es. Sex igitur idem sex sunt considerationes quas implet aqua
tristitia. Job. 16. Quia het locutus suis vobis tristitia implet cor
vestrum. sed cum implete fuerint idem. tunc tristitia vestra auer-
tebit in gaudium. et gaudium vestrum nemo tollerat a vobis. Et nos
qua istis sex generibus tristitia correspondent sex gaudia in ce-
lis. Primum sumit ab eternitate. secundum a loci amplitudine. ter-

Sermo

ciū a iocunda societate. quartū a corporis glorificatione. quintū ab inferni euasione. sextū a mundi subiectione. Ista sunt sex vīna quibus implebunt idre cordis mei. qn̄ auerterit dñs lacrimas in gaudiū. Nā cum suerit dñs captiuitatē plebis sue. exultabit iacob a letabī israhel. psal. Scdm mltitudinē do·me. xc p. Jam nūc anagogice ad celestes nuptias beate fruitionis accedamus. ad quas intrauerit cū sponsō prudentes vīrgīnes et clausa est ianua. Xpo. 19. Gaudemus et exultemus et demus gloriā deo. qz venerunt nuptiae agni et vxor eius prepauit se. et infra. Beati qui ad cēnā nuptiarū agni vocati sunt. Iste nuptie sunt nuda diuinitatis visio. et apta veritatis fruitio. In his nuptiis aque tribulationis deficit. qz absterget deus omnem lacrimā. et abundat vīnu iocunditatē. Mat. 5. Beati qui lugent qm̄ ipsi solabunt. Prover. 31. Date vīnu his qui amaro sunt corde. bibant et obliuiscantegestatē sue. Et istud vīnu voluptas ē diuine visionis. de quo hest. 1. Vīnu qz ut magnificētia regis dignū erat habundās et precipū ponebat. Est ḡ vīnu magnificū regni habundans et precipū. Magnificū quidē vīnu. qz magnā efficit aiam tūfferens eā in regiā dignitatē. sic ebri putant se orbis dños. Judith. 12. Bibā dñe qm̄ magnifica est aia mea hodie qz omnib⁹ dieb⁹ vite mee. Regale etiā vīnu est. ex eodē em̄ vīmo ipse bibit. quod p̄mit beatī. qz deus ipse et sancti oīs eodē voluptate diuine visionis gaudent. Dani. 1. Constituit eis rex anno nā p singulos dies de cibis suis et de vīnis vñ bibebat ipse. Rursus istud vīnu habundans est. habundans ut totū hominē replete. Psal. Inebriabunt ab ueritate domus tue. Neqz em̄ p̄mit nobis fruitionis gaudiū in pūo calice. sed torrens vīni et fons letitie exuberabit tūc aperiet nobis cellariū celeste. Cant. 2. Introduxit me rex in cellā vinariā. Est etiā vīnu istud precipū deificatū et pūz. quo nihil melius. nihil iocundius. nihil sapidius. stillaz huic vīni gustauit. Mat. 17. Dñe bonū est nos hic esse. Est em̄ vīnu melleū dulcedime diuinitatē lacteū pulcritudine humanitatis christi. Isa. 55. Venite oīs sicuties emite vob⁹ absqz argento et vlla cōmūtatione vīnu et lac. Cant. 5. Comedi fauū cum melle meo. Est etiā istud vīnu additū et aromaticū multitudine suavitatis. habet em̄ omnis saporis varietatē. Can. 8. Dabo tibi poculum ex vīno addito. et musto maloz granatoꝝ. scz quoꝝ amaritudo in dulcedimē vertet.

Tertia pars.

Q

Erao cū dīct: et dīxit ihesus. cōmendaū dñi miraculū